

Raadsinformatiebrieven ontwikkelingen brandweezorg Zuid-Limburg

21.09.2018

Inleiding

De afgelopen periode is duidelijk geworden dat de brandweezorg in Zuid-Limburg om intensieve aandacht vraagt. De ontwikkelingen gaan steeds sneller en er zijn signalen dat de balans tussen het gewenste niveau aan brandweezorg en de beschikbare middelen aan herijking toe is. De jaarrekening 2017 van het programma brandweezorg van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg is afgesloten met een exploitatietekort en in de begrotingen van 2018 en 2019 is een pakket aan ombuigingsmaatregelen verwerkt om tot een sluitende exploitatie te komen. In het afgelopen voorjaar zijn deze stukken aangeboden aan en besproken in het kader van het zienswijzetraject met de gemeenteraden.

Het algemeen bestuur heeft besloten de noodzakelijke doorontwikkeling van het programma brandweezorg te verankeren in de begroting 2020-2023. De inzet is erop gericht om adequate brandweezorg te kunnen blijven leveren en daarvoor dient een aantal voorwaarden op het vlak van samenwerking, versterking informatiepositie, vakmanschap, vitaal personeel en behoud vrijwilligheid te worden ingevuld. Op deze terreinen is namelijk sprake van gewijzigde omstandigheden die vragen om een aanpak. Het is van groot belang om de gemeenteraden goed en vroegtijdig mee te nemen in het ontwikkeltraject. Naast besluiten op het vlak van de omvang van de brandweezorg speelt ook het punt van de verdeling van de kosten (de kostenverdeelsleutel) een belangrijke rol.

Deze raadsinformatiebrieven zijn te beschouwen als een eerstvolgende stap om de communicatie en afstemming met uw gemeenteraad op een gedegen wijze vorm te geven. In dit stadium is de informatie primair procesgericht. In de planning wordt er op ingezet om in januari 2019 raadsinformatiebijeenkomsten te beleggen waarin de inhoud meer centraal zal kunnen staan. Later in het voorjaar van 2019 zal de meerjarenbegroting 2020-2023 voor een zienswijze aan de gemeenteraden worden aangeboden.

Brandweezorg

Brandweezorg is een van de oudste overheidstaken en van oudsher gemeentelijk georiënteerd. Brandweermensen staan dag en nacht klaar. Ze willen zich inzetten om te helpen waar het kan. Hun continue paraatheid is onmisbaar in de samenleving. Dat gaat verder dan branden blussen en mensen redden. Er worden ook slachtoffers uit autowrakken geknipt, patiënten met ernstig overgewicht uit hun woning gehaald, omgewaaide bomen opgeruimd, ondergelopen kelders leeggepompt en dieren uit penibele situaties gered. Dit kan alleen door brandweermensen met hart voor de zaak.

In 2009 hebben de gemeenten in Zuid-Limburg als één van de eersten in Nederland besloten om de organisatie van de brandweer te regionaliseren. De gedachte was, dat met de gebundelde kracht op Zuid-Limburgse schaal, het leveren van adequate brandweezorg op een meer efficiënte en effectieve manier kon worden geborgd. Als onderdeel van de gemaakte afspraken is een kostenverdeelsleutel vastgesteld, waarbij is overeengekomen om deze te evalueren en mogelijkerwijze bij te stellen. Met de inwerkingtreding van de Wet Veiligheidsregio's in 2010 maakt de brandweezorg, naast crisisbeheersing en rampenbestrijding onderdeel uit van de veiligheidsregio.

Niet alleen in Zuid-Limburg maar ook in de rest van Nederland wordt steeds duidelijker dat er een opgave ligt om op het terrein van de brandweezorg tot noodzakelijke verbeteringen te komen.

Opgave brandweezorg

Het meerjarenbeleidsplan “Eenheid in Verscheidenheid” 2012-2018 met daarin een bezuiniging van 10%, loopt dit jaar op zijn einde en er is behoefte aan een nieuw beleidsplan. Het afgelopen voorjaar is de begroting 2019 en de jaarrekening 2017 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg ook in uw gemeenteraad behandeld. De jaarrekening 2017 is voor het programma brandweezorg afgesloten met een nadelig exploitatieresultaat. Voor de jaren 2018 en 2019 zijn ombuigingsmaatregelen bepaald om tot een sluitende begroting te komen. De noodzaak tot een heroriëntatie op de brandweezorg is zichtbaar geworden. De organisatie loopt tegen de grenzen van de (financiële) mogelijkheden aan. Tegelijkertijd is er het besef dat ook binnen de gemeenten sprake is van toenemende druk op de beschikbare budgetten. Intern binnen de veiligheidsregio zijn de inspanningen erop gericht om in control te blijven en de besteding van middelen maximaal efficiënt en effectief te laten plaatsvinden. Het gaat immers om publiek geld. Van de andere kant wordt steeds duidelijker, dat zaken als het op peil houden van de vakbekwaamheid van het personeel, het neerzetten van een informatie-gedreven netwerkorganisatie en een personeelsbeleid dat inzet op vitaliteit van personeel tot meerkosten leiden.

Kostenverdeelsleutel

Een bijzonder aspect in de begrotingsdiscussie is de toepassing van de kostenverdeelsleutel. Gemeenten bepalen niet alleen de omvang van het budget, maar ook de wijze waarop deze kosten tussen de deelnemende gemeenten worden verdeeld. Bij de vorming van de Brandweer Zuid-Limburg in 2009 is besloten de bijdrage van de individuele gemeenten te bepalen aan de hand van een kostenverdeelsleutel die voornamelijk op historische kosten is gebaseerd. Onderdeel van de afspraken in 2009 was, dat de wijze van kostenverdeling geëvalueerd zou worden, waarna tot eventuele bijstelling kan worden besloten. In 2016 is de evaluatie ter hand genomen en is onder aansturing van het dagelijks bestuur een aanpak ontwikkeld. Alle betrokken partijen zijn zich ervan bewust dat kostenverdeling in een samenwerkingsverband als een gemeenschappelijke regeling een complex onderwerp is. Om die reden is een nadrukkelijke voorkeur uitgesproken voor een zorgvuldig en transparant traject. Het leidende motief is: als we het nu doen, dan doen we het ook zo dat het voor de toekomst houdbaar is.

De aanpak

Om tot een samenhangend proces van uitwerking en vaststelling van de begroting 2020 te komen, is een aanpak via drie sporen uitgewerkt. In de veiligheidsregio wordt in afstemming met het bestuur een strakke regie gevoerd op de planning en uitvoering.

Spoor 1: De ontwerpbegroting 2020-2023. Het gaat om de noodzakelijke balans tussen de maatschappelijk gevraagde omvang van brandweezorg en de daarvoor benodigde (financiële) middelen en de eventuele toepassing van een nieuwe verdeelsleutel.

Spoor 2: Continuïteit van brandweezorg. Tijdens de overbruggingsfase 2018 en 2019 dient er aandacht te zijn voor het draaiende houden van de organisatie. De organisatie dient financieel in control te zijn en te blijven.

Spoor 3: De doorontwikkeling van de organisatie van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg, waarvan de brandweer een onderdeel vormt. Het gaat er om een organisatie in te richten (met daarin opgenomen een heldere topstructuur) die toegerust is om de veranderende kaders zoals die in de begroting 2020-2023 bestuurlijk worden bepaald, uit te voeren.

Vorbereiding ontwerp begroting 2020-2023

De gewenste kaders worden door het algemeen bestuur nader bepaald. Om dit goed te begeleiden is een bestuurlijke begeleidingscommissie ingericht, waarin de bestuurders van de adviescommissies financiën en brandweer zijn gezeteld. Voorzitter is de heer G.J.M. Cox, burgemeester van de gemeente Sittard-Geleen, portefeuillehouder brandweer en financiën en lid van het dagelijks bestuur. Daarnaast vindt met iedere burgemeester bilateraal overleg plaats. Tevens wordt een aparte bestuurlijke werkconferentie georganiseerd op 11 en 12 oktober aanstaande. Om recht te doen aan de ingebrachte zienswijzen bij de begroting 2019, worden de gemeenteraden op tijd meegenomen. Onderdeel van de aanpak is namelijk dat expliciet aandacht wordt geschonken aan een tijdige, actieve betrokkenheid van de gemeenteraden in een raadsconsultatie begin 2019. Tenslotte wordt met ambtenaren uit de verschillende gemeenten regelmatig afgestemd.

Kostenverdeelsleutel

Een bestuurlijke begeleidingscommissie onder voorzitterschap van de portefeuillehouder J.J.M. Som, burgemeester van Kerkrade en lid van het dagelijks bestuur, heeft namens het DB een externe projectleider opdracht gegeven om samen met een ambtelijke werkgroep de huidige verdeelsleutel te evalueren. Daarnaast wordt een aantal mogelijke varianten voor een toekomstige kostenverdeling uitgewerkt. De evaluatieresultaten en de analyse van mogelijke toekomstige varianten worden besproken in een traject van bestuurlijke/politieke afstemming en besluitvorming. De projectleider zal met iedere burgemeester bilateraal overleg voeren. In een werkconferentie op 31 oktober en 7 november a.s. vindt afstemming plaats in het algemeen bestuur. In de bovengenoemde raadsconsultatie (aanpak begroting 2020-2023) zal als vervolg op de bestuurlijke werkconferentie ook aandacht worden gegeven aan de kostenverdeelsleutel.

Samengevat

Duidelijk is dat er een opgave ligt om op het terrein van de brandweezorg tot noodzakelijke verbeteringen te komen. De vraag naar de juiste balans tussen de maatschappelijke opgave en de beschikbare middelen ligt voor. De betrokkenheid van de gemeenten bij de veiligheidsregio is belangrijk. De gemeente(raden) moeten een afweging kunnen maken in relatie tot de maatschappelijke opgave van brandweezorg.

Het is van belang om de gemeenteraden goed en vroegtijdig mee te nemen in het ontwikkeltraject. Deze raadsinformatiebrief is te beschouwen als een eerste stap. In de planning wordt er op ingezet om in januari 2019 raadsinformatiebijeenkomsten te beleggen. Deze staan uiteraard los van de formele aanbidding van de begroting 2020 voor een zienswijze.

Vragen en/of opmerkingen over de inhoud en of het proces kunt u stellen aan de heer G. Caris, teamleider Bestuurszaken (g.caris@brwzl.nl).